

ПОШУК НАУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ВСЕСВІТНІЙ ПАВУТИНІ

Осіпа Р. А., Галім'янов О. В.

КПІ ім. Ігоря Сікорського, alexeygalimianov@gmail.com

З кожним днем кількість наукової інформації у світі стрімко зростає. Статистика свідчить про те, що кожен третій користувач послуговується Інтернетом для пошуку інформації. Це породило потреби у пошукових системах та уміннях користування ними. На цей час відома значна кількість таких систем. У представленому матеріалі розглянуто найпопулярніші з них, специфіку кожного пошукового ресурсу та правила, як якісно та швидко знаходити наукову інформацію.

Перш за все необхідно визначитись із мовою запиту. Наприклад, якщо запит стосується технології, що виникла нещодавно, то шукати варто на платформах, якими користуються на Заході – кількість інформації англійською мовою значно перевищує кількість публікацій українською чи російською мовами, оскільки з такими знаннями на відповідних територіях або ще не знайомі, або матеріал ще не переклали.

По-друге, якісному пошукові наукової інформації сприятиме те, як користувач обиратиме пошукову систему. Найпоширенішою у світі є *Google*, що підтримує 186 мов. Українською пошуковою системою, хоча і з досить обмеженою базою є *МЕТА*. Окрім більшої приналежності до країн, кожна пошукова система різниться індексуванням, потужністю серверів, що дає різну кількість результатів на однакові запити.

Також існує правило, що не слід перевантажувати запит словами, що означають адреси – *Google* сам може визначати місцезнаходження користувача. Якщо, наприклад, необхідно знайти матеріал у наукових публікаціях, користувачеві не потрібна прив'язка до геолокації, тому можна і варто використати пошукову систему без її виявлення та більш поширену на заході – *Yahoo*.

Вибрати ключові слова запиту не менш важливо, аніж підібрати платформу пошуку. У побудові запиту варто враховувати слова, що конкретно відносяться до предметної області, а загальні слова у запиті тільки погіршують якість виконання пошуку системою. До того ж, пошукова система сама розташовує запити у порядку релевантності: слова на сайті стоять у тому ж порядку, що і в запиті, чи знаходяться у заголовках, або ближче до початку сторінки.

Буває так, що область, в рамках якої виконують пошук, не містить конкретної термінології. У такому разі треба спробувати використати синонімічні слова – можливо, автор публікації писав, використовуючи власні терміни-синоніми.

Якщо користувача не влаштовує жоден із наведених вище підходів, можна використати ще кілька порад щодо удосконалення запитів, а також прості пра-

вила їх формування: за допомогою операторів* – вони спільні для багатьох пошукових систем.

Оператор " " використовують, якщо слова в знайдених матеріалах мають у точності відповідати пошуковому запиту. Оператор обов'язкової наявності/відсутності слова (+/-) застосовують, щоб слово було обов'язково включено до результату виконання запиту, або, навпаки, вилучене з нього .

Оператор «AND» часто корисний, щоб слова були присутні у межах одного документа.

Оператор «OR» (|) покаже матеріали, де міститься або одне слово із запиту, або інше.

Оператор «!» шукає слово, яке може перебувати і в інших родах, числах та відмінках.

Оператор «*» позначає довільну частину слова, а «?» – довільний символ.

Якщо вводити запит у нижньому регістрі, то будуть знайдені такі ж слова у всіх регістрах. Якщо ж запит введено великими літерами, ці ж самі слова у нижньому регістрі ігноруватимуться у пошуках.

Якщо ж запам'ятати усі наведені оператори користувачеві важко, він може скористатися опцією «Розширений пошук», за допомогою якої можна деталізувати запит.

Тепер розглянемо ситуацію, коли ми шукаємо в Інтернеті монографію: знайти її дуже просто, адже вона має заголовок, що характеризує її зміст. Якщо масштабувати це на виконання всіх інших запитів, можна отримати правило: уявляючи шукану наукову інформацію, як образ, значно легше її знайти. Також може статися так, що структура, яку уявляє користувач, цілком реальна, проте багатосторінкова. У такому разі можна скористатися тактикою поетапного пошуку.

Наприклад, ввівши запит «алгоритм керування» на сайті онлайн-бібліотеки отримаємо усі алгоритми керування, які наявні на сайті. Далі ж або за допомогою уточнювального слова, або за допомогою влаштованих опцій, деталізуємо: «алгоритм керування системою нейтралізації», «алгоритм керування системою нейтралізації буферних стічних вод». Таку деталізацію можна продовжувати до досягнення бажаного результату.

* Жученко А. І., Осіпа Р. А. Інформаційний пошук у всесвітній павутині : навч. посіб. з дисц. «Основи наукових досліджень» для студ. техн. вузів. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. 126 с. ISBN 978-617-646-383-2.